

“Το χαμόγελο της Τζοκόντας” του Μάνου Χατζηδάκι

/ [Πεμπτουσία](#)

Σε πρώτη πανελλήνια παρουσίαση παρουσιάζεται από το Μπαλέτο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής το εμβληματικό έργο της ελληνικής μουσικής δημιουργίας, «Το Χαμόγελο της Τζοκόντας» του σπουδαίου Μάνου Χατζηδάκι σε χορογραφία της Αγγελικής Στελλάτου μαζί με ένα από το λιγότερο γνωστά έργα του ίδιου συνθέτη, τον **Μαρσούα**.

«Τα δέκα αυτά τραγούδια γράφτηκαν μ’ ένα συγκερασμό απελπισίας και αναμνήσεων. Το θέμα είναι η γυναίκα έρημη μες τη μεγάλη πόλη. Το κάθε τραγούδι είναι κι ένας μονόλογος της, κι όλα μαζί συνθέτουν την ιστορία της. Μια ιστορία σύγχρονη και παλιά μαζί». Με αυτά τα λόγια έκλεινε ο Μάνος Χατζηδάκις το σημείωμα του στην πρώτη έκδοση του θρυλικού πλέον Χαμόγελου της Τζοκόντας. Το συγκλονιστικό έργο, που έχει πουλήσει πάνω από 3 εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως, ηχογραφήθηκε το 1965 στη Νέα Υόρκη σε παραγωγή του θρύλου Κουίνσι Τζόουνς. Ακριβώς μισό αιώνα αργότερα, στις αρχές του 2015 η Εθνική Λυρική Σκηνή αναθέτει στην κορυφαία χορογράφο και χορεύτρια Αγγελική Στελλάτου να το χορογραφήσει για το Μπαλέτο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, σε

μια ενιαία παράσταση με τον λιγότερο γνωστό Μαρσούα του Μάνου Χατζιδάκι.

Η Αγγελική Στελλάτου, εξέχουσα προσωπικότητα του ελληνικού χορού, συνεργάζεται για πρώτη φορά με το Μπαλέτο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής αναλαμβάνοντας να εμφυσήσει κίνηση στα δύο σπουδαία έργα του Μάνου Χατζιδάκι. Συνιδρύτρια και πρωταγωνίστρια της Ομάδας Εδάφους μαζί με τον Δημήτρη Παπαϊωάννου. Πολυβραβευμένη χορεύτρια και εμβληματικό πρόσωπο της άνοιξης του χοροθεάτρου στην Ελλάδα την δεκαετία του '90, σημάδεψε με την ερμηνεία της παραστάσεις όπως η Μήδεια , Ενός Λεπτού σιγή, Ανθρώπινη δίψα, Δράκουλας κ.α. - όλες σε χορογραφία του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Το 2004 ήταν η επικεφαλής χορογράφος των Τελετών Έναρξης και Λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, ενώ έχει σκηνοθετήσει και χορογραφήσει πολλές παραστάσεις στο Εθνικό Θέατρο, Θέατρο του Νέου Κόσμου, Μέγαρο Μουσικής, Θέατρο Εμπρός κ.α. και έχει συνεργαστεί με ομάδες χορού όπως Sine Qua Non, Ανάλια, amorphy.org, Χορικά της Ζουζούς Νικολούδη κ.ά.

Στο Χαμόγελο της Τζοκόντας, η Στελλάτου επιχειρεί ένα διάλογο μεταξύ του σύγχρονου χορού και του μπαλέτου με συνοδοιπόρους εξαιρετικούς Χορευτές του Μπαλέτου της ΕΛΣ και με απόλυτο οδηγό τη μαγική μουσική του Μάνου Χατζιδάκι. Στον ρόλο της Τζοκόντας η διακεκριμένη Α' Χορεύτρια του Μπαλέτου της ΕΛΣ Μαρία Κουσουνή. Τα σκηνικά υπογράφει η Εύα Μανιδάκη, τα κοστούμια ο Κέννυ Μακ Λέλλαν και τους φωτισμούς ο Αλέκος Γιάνναρος.

Το Χαμόγελο της Τζοκόντας (έργο 22, 1964) ανθίσταται στην ταξινόμηση, συνδυάζοντας μοναδικά κάποια ειδολογικά και υφολογικά στοιχεία, ας πούμε τη σουίτα, το σάουντρακ, τον κύκλο τραγουδιών, τα τραγούδια δίχως λόγια, το ποτ-πουρί επιτυχιών, όπως και τη βιβάλντια μελωδικότητα, την κινηματογραφική

μεταρομαντική πλούσια-αρμονική συνοδεία, την ελληνική αναφορά (που δεν είναι ούτε λαϊκή ούτε λαϊκότροπη, αλλά «χατζιδακική», δηλαδή μια ελληνικότητα που είχε ήδη τότε τη σφραγίδα του Χατζιδάκι• για παράδειγμα, η παράκαμψη του ηχοχρώματος του μπουζουκιού με τη μεταφορική χρήση του μαντολίνου ή/και του τσέμπαλου, δηλαδή η αναίρεση του πρώτου στην αφαίρεση-έκφραση μεσογειακότητας των δευτέρων).

Το μπαλέτο

Ο Μαρσύας είναι το έργο 4 στον επιλεκτικό κατάλογο αριθμημένων έργων του Χατζιδάκι και γράφτηκε το 1950. Την ίδια χρονιά παρουσιάστηκε στην Αίγινα από το Ελληνικό Χορόδραμα της Ραλλούς Μάνου, του οποίου ο Χατζιδάκις υπήρξε ιδρυτικό μέλος και καλλιτεχνικός διευθυντής. Τα σκηνικά ήταν του Γιάννη Τσαρούχη, ενώ στον ρόλο του Απόλλωνα συναντάμε την Αλέκα Κατσέλη. Γράφει ο ίδιος ο Χατζιδάκις για την υπόθεση: «Ο ΜΑΡΣΥΑΣ παίζει με τον αυλό που άφησε η Αθηνά και μαγεύει τους συντρόφους του. Παρασυρμένος απ' την δύναμη του, προκαλεί τον Απόλλωνα-Ήλιο και φωνάζει τις Νύμφες να χορέψουν μαζί του. Ο Απόλλων θυμωμένος φωνάζει την δική του ακολουθία, τις Μούσες, που έρχονται να κρίνουν τον αγώνα. Ο Απόλλων παίζει τόσο ωραία, που οι Νύμφες ανησυχούν για το αποτέλεσμα. Ο Μαρσύας απαντά μ' ένα ξέφρενο χορό. Τώρα οι Μούσες θ' αποφασίσουν. Ο Μαρσύας χάνει και σε λίγο ξεψυχά. Οι Νύμφες θρηνούν τον νεκρό Μαρσύα... Απ' τα δάκρυα τους θα γεννηθεί ένας ποταμός, μια βαθιά θάλασσα να τον περιέχει...»

[Από κείμενο του Πάνου Βλαγκόπουλου, Επίκουρου Καθηγητή του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο έντυπο πρόγραμμα της παραγωγής]